

Abilitatea noastră – dezvoltarea de metode inovatoare pentru a veni
în sprijinul tinerilor cu dizabilități și al celor care lucrează cu ei

ABILITATEA NOASTRĂ

Set de instrumente pentru cercetarea participativă

Declarație de exonerare de răspundere a UE:

Erasmus+
Key Action KA220-YOU
Partnerships for cooperation
in the field of youth

**Co-funded by
the European Union**

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate sunt însă exclusiv ale autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Uniunii Europene sau al FRSE. Nici Uniunea Europeană, nici FRSE nu pot fi trase la răspundere pentru acestea.

Imprimare / Informații de publicare

Editor:

Fundacja Oczami Brata
ul. Brzezińska 57/59
42-208 Częstochowa, Polonia

Autor și responsabil pentru conținut:

Ewa Jeziak

Alți creatori de conținut:

Aleksandra Pieniżek
Andreea Tabun
Chiara Giammarresi
Eleonora Di Liberto
Francesca Di Marco
Gerda Jušin
Indrek Sooniste
Lucas Garcia Moya
Marcos de Juana Espinosa
María José Fernández González-Conejero
Paul Ilyeş
Valentina Balaban

Redactor:

Ewa Jeziak

Anul producției:

2025

Licență:

Această lucrare este licențiată sub o [licență Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/). Materialul poate fi utilizat, distribuit și adaptat, cu condiția menționării sursei.

Cuprins

Introducere	4
1. Scopul studiului.....	5
2. Participanți.....	6
3. Activități de cercetare.....	7
4. Metode.....	9
4.1 Desfășurarea activităților de cercetare	9
4.2 Implicarea participanților în calitate de „co-cercetători”	10
4.3 Photovoice	10
4.4. Interviu individual	10
4.5 Interviu de grup (grupuri de discuție)	11
4.6. Povești de viață	12
5. Etică.....	14
Anexa 1 . Photovoice: instrucțiuni pentru cercetător și șablon pentru note	16
Anexa 2. Interviu individual: instrucțiuni pentru cercetători și șablon pentru note	22
Anexa 3. Grupuri de discuție: instrucțiuni pentru cercetător și model de note	26
Anexa 4. Interviu cu tineri cu dizabilități: scop și întrebări – atât pentru interviurile individuale, cât și pentru cele de grup.....	29
Anexa 5. Interviu cu părinți și tutorii tinerilor cu dizabilități: scop și întrebări – atât pentru interviuri individuale, cât și de grup	32
Anexa 6. Interviu cu profesioniști despre nevoile tinerilor cu dizabilități: scop și întrebări – atât pentru interviuri individuale, cât și de grup	34
Anexa 7. Povestea vieții: instrucțiuni pentru cercetători și șablon de raportare.....	36
Anexa 8. Modele de formulare de consimțământ.....	38
Anexa 9. Caracterizarea tinerilor participanți.....	42
Anexa 10. Părinți și tutori – caracterizarea participanților.....	44
Anexa 11. Lucrători de tineret și profesioniști – caracterizarea participanților.....	46
Anexa 12. Listă de verificare pentru cercetători	46
Bibliografie	49

Introducere

Acest document prezintă cadrul de cercetare participativă elaborat și implementat în faza inițială a proiectului „*Our Ability*” – dezvoltarea unor modalități inovatoare de sprijinire a tinerilor cu dizabilități și a celor care lucrează cu aceștia. Cadrul de cercetare a fost conceput pentru a ghida organizațiile în colectarea și analizarea informațiilor privind experiențele, nevoile și perspectivele tinerilor cu dizabilități și ale profesioniștilor care îi sprijină.

Scopul principal al proiectului este de a obține o înțelegere mai profundă a nevoilor tinerilor cu dizabilități și de a sprijini organizațiile în dezvoltarea de activități de înaltă calitate care să răspundă acestor nevoi. Proiectul urmărește, de asemenea, să exploreze provocările profesionale cu care se confruntă lucrătorii de tineret și alți membri ai personalului care lucrează cu tineri cu dizabilități, cu intenția de a identifica modalități de a consolida bunăstarea lor și sistemele de sprijin profesional.

Abordarea de cercetare participativă pune un accent deosebit pe implicarea activă a participanților, asigurându-se că vocile și perspectivele tinerilor cu dizabilități, precum și ale celor care îi sprijină, sunt incluse în mod semnificativ în procesul de cercetare. Prin colectarea și analizarea acestor perspective, cercetarea oferă informații valoroase care pot sta la baza conceperii unor practici de lucru cu tinerii mai incluzive și mai receptive.

În plus, proiectul își propune să introducă abordări îmbunătățite ale activităților de tineret și ale programelor de sprijin pentru personal, consolidând în același timp cooperarea și dimensiunea internațională a organizațiilor partenere. Rezultatele cercetării sunt menite să sprijine dezvoltarea de soluții inovatoare care să contribuie la o mai bună incluziune, autonomizare și bunăstare a tinerilor cu dizabilități și a profesioniștilor care lucrează cu aceștia.

Parteneriatul implică organizații din 5 țări: Fundacja Oczami Brata – Polonia; Uniamoci – Italia; FAMDIF – Spania; Asociația Down Valea Jiului – România; Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus – Estonia.

Acest document conține informații cuprinzătoare și orientări operaționale privind Instrumentul de cercetare participativă, inclusiv:

- obiectivele studiului;
- descrierea participanților la cercetare;
- descrierea generală a activităților de cercetare;
- metodologia folosită,
- siguranță, consimțământ și considerente etice;
- instrucțiuni pentru cercetători și șabloane de note (în anexe);
- modele de caracterizare a participanților și modele de consimțământ (în anexe).

1. Scopul studiului

Studiul este conceput pentru a oferi o **înțelegere mai profundă a nevoilor tinerilor cu dizabilități**.

Cercetarea are ca scop colectarea perspectivelor persoanelor cu dizabilități și ale celor care le sprijină în domeniile de abilitare care sunt în prezent cele mai relevante în viața lor. Cunoștințele generate prin studiu pot ajuta organizațiile să-și adapteze mai bine programele și activitățile la nevoile și prioritățile tinerilor.

Obiectivele specifice ale cercetării participative sunt:

- Identificarea nevoilor persoanelor cu dizabilități prin examinarea calității vieții acestora, inclusiv a nivelurilor de fericire, autonomie, interese și preferințe, acces la resurse și incluziune, precum și a experiențelor cotidiene.
- În plus, obiectivul cercetării este de a caracteriza participanții prin evidențierea experiențelor, vulnerabilităților, nevoilor și resurselor lor, creând în același timp un spațiu pentru a le amplifica vocile și a se asigura că perspectivele lor stau direct la baza acțiunilor și îmbunătățirilor viitoare.

Rezultatele așteptate includ:

- Rapoarte furnizate de toate organizațiile de cercetare.
- O analiză a nevoilor actuale ale tinerilor cu dizabilități.

2. Participanți

Studiul implică trei grupuri principale de participanți din cinci țări europene:

1. **Tineri cu dizabilități (cu vârste cuprinse între 16 și 30 de ani)**

Un total de 60 de participanți din cinci țări europene. Unii sunt studenți sau elevi de la școli locale, alții sunt utilizatori ai centrelor de îngrijire de zi sau participanți la ateliere de terapie ocupațională.

2. **Părinți / Tutori / Îngrijitori**

60 de participanți din cinci țări care oferă îngrijire zilnică, sprijin emoțional și îndrumare tinerilor cu dizabilități.

3. **Asistenți / Profesioniști**

60 de participanți din cinci țări, inclusiv personal din cadrul organizațiilor partenere și profesioniști externi. Acest grup include asistenți, formatori, profesori și alți specialiști care lucrează cu persoane cu dizabilități.

3. Activități de cercetare

Cercetarea se desfășoară într-o abordare pas cu pas, începând cu activități introductive de „cunoaștere reciprocă” în prima fază, urmate de activități ulterioare în fazele următoare.

Studiul privind nevoile persoanelor cu dizabilități se desfășoară în 3 etape. Etapele sunt descrise mai jos.

Etapa I – Persoane cu dizabilități

Cercetarea cu persoanele cu dizabilități se desfășoară folosind trei metode.

1. Photovoice.

Ori de câte ori este posibil, această metodă ar trebui aplicată prima. Photovoice ar trebui organizată ca o sesiune de grup. Dacă participanții nu se simt confortabil să împărtășească experiențe personale în fața altora, se recomandă organizarea de grupuri mai mici.

Deoarece nivelul de funcționare al tinerilor cu dizabilități ar putea să nu le permită participarea la această sesiune, se recomandă, de asemenea, organizarea acestora cu cel puțin 3 participanți din fiecare țară.

2. Grupuri de discuție sau interviuri individuale.

A doua metodă implică interviuri cu 12 persoane cu dizabilități. Se recomandă organizarea a două grupuri de discuție cu maximum șase participanți în fiecare sesiune. Cu toate acestea, în cazurile în care participanții au nevoi specifice sau circumstanțe individuale care îngreunează participarea în grup, cercetătorii pot realiza interviuri individuale. Întrebările și obiectivele rămân aceleași atât pentru grupurile de discuție, cât și pentru interviurile individuale.

Cercetătorii sunt încurajați să aleagă și să adapteze metoda în funcție de caracteristicile și nevoile participanților lor. Datorită nivelurilor diverse de funcționare în rândul persoanelor cu dizabilități, unele organizații pot considera mai potrivit să realizeze interviuri individuale decât grupuri de discuție. Această flexibilitate asigură că toți participanții își pot împărtăși confortabil perspectivele și experiențele.

3. Povești de viață – A treia metodă implică pregătirea poveștilor de viață. Fiecare organizație va selecta două cazuri tipice, paradigmatic, de persoane cu dizabilități și va documenta poveștile lor de viață.

Etapa II – Părinți și tutori

Cercetarea cu părinții și tutorii persoanelor cu dizabilități implică două interviuri de grup cu câte șase participanți fiecare sau, alternativ, un grup de discuție cu până la doisprezece participanți în fiecare organizație participantă. Dacă nu este posibilă organizarea unui grup de discuție, se pot desfășura interviuri individuale cu fiecare părinte sau tutore.

Întrebările utilizate atât în grupurile de discuție, cât și în interviurile individuale rămân aceleași. Acestea sunt prezentate în anexe pentru a asigura coerența datelor colectate în diferite organizații și contexte de cercetare.

Etapă III – Lucrătorii care sprijină persoanele cu dizabilități

Cercetarea cu acest grup implică două interviuri de grup cu câte 6 participanți în fiecare organizație. Îndrumări detaliate privind organizarea interviurilor de grup sunt furnizate mai jos în acest set de instrumente.

4. Metode

Această secțiune descrie metodele de cercetare și oferă câteva orientări detaliate privind colectarea, analiza și raportarea datelor în cadrul studiului calitativ.

Studiul urmează o abordare calitativă, colectând și analizând date non-numerice pentru a înțelege concepte, reprezentări și experiențe. Este potrivit pentru a obține informații aprofundate despre o problemă sau pentru a genera idei noi pentru cercetare. Se utilizează multiple tehnici, ceea ce permite o viziune mai complexă asupra nevoilor și provocărilor participanților.

După cum s-a menționat în capitolul 3, metodele utilizate pentru colectarea datelor includ următoarele:

- Metode vizuale și metodologie bazată pe artă (photovoice)
- Interviu individual și de grup (grupuri de discuții)
- Povești de viață (2 povești de viață paradigmatică per țară).

Metodologiile calitative, participative și bazate pe artă sunt instrumente interesante deoarece ajută la înțelegerea „cum” și „de ce”, întrucât accentul va fi pus pe subiectivitate (pe ceea ce au spus oamenii) și pe găsirea unor procese creative pentru a asculta vocile participanților (într-o manieră subtilă și neintruzivă). Acestea permit ca oamenii să fie ascultați, chiar și în cazul unor probleme problematice și perturbatoare (Mason, 2006).

4.1 Desfășurarea activităților de cercetare

În cercetarea calitativă, rolul cercetătorului este de a încerca să acceseze gândurile și sentimentele participanților. Acest lucru implică adesea abordarea unor chestiuni sensibile, dar face posibilă și o mai bună înțelegere a semnificațiilor pe care oamenii le atribuie experiențelor lor. Din acest motiv, profilul, competențele și abordarea cercetătorului sunt foarte importante. Această sarcină nu este ușoară, deoarece presupune să le ceri oamenilor să împărtășească experiențe foarte personale și, uneori, dificile. Cercetătorul este responsabil de protejarea atât a participanților, cât și a datelor acestora, ceea ce înseamnă că trebuie să existe mecanisme clare de protecție.

De asemenea, se recomandă ca, atunci când se lucrează cu angajați care sprijină persoanele cu dizabilități, cercetătorul să fie, de preferință, o persoană fără o relație ierarhică anterioară cu participanții și, dacă este necesar, o persoană din afara organizației. A fi un „insider” (un membru al organizației sau grupului studiat) sau un „outsider” (o persoană din afară) prezintă atât avantaje, cât și dezavantaje (Holmes, 2020). Un outsider poate avea îndoieli cu privire la capacitatea sa de a înțelege pe deplin experiențele participanților, în special în cadrul organizațional. Pe de altă parte, insiderii pot avea dificultăți în a menține o distanță și o neutralitate suficiente, ceea ce poate afecta obiectivitatea cercetării.

4.2 Implicarea participanților în calitate de „co-cercetători”

Încurajarea tinerilor și a altor grupuri țintă să participe activ ca parteneri în procesul de cercetare – în loc să fie tratați doar ca „subiecți” pasivi – este o abordare demnă de luat în considerare (Smith, Monaghan & Broad, 2002). Co-cercetarea se referă la un model în care tinerii și alți participanți colaborează cu cercetătorii, împărțând atât puterea, cât și responsabilitatea. Această abordare se bazează pe principiile participării, incluziunii și autonomiei. Implicarea participanților în calitate de coproducători ai cercetării asigură faptul că perspectivele lor nu sunt doar ascultate, ci și integrate în fiecare etapă. Se consideră că o astfel de colaborare produce o cercetare mai semnificativă, mai relevantă și mai bine aliniată la nevoile reale. Beneficiile implicării participanților includ, de exemplu, sprijinirea proceselor de traducere și interpretare (deosebit de valoroase pentru participanții cu origini migrante și cu dizabilități) și generarea de date mai bogate în ansamblu.

4.3 Photovoice

Photovoice este o metodă puternică de cercetare calitativă care combină fotografiile generate de participanți cu narațiuni însoțitoare. Dezvoltată acum aproape trei decenii ca metodă de cercetare participativă în domeniul sănătății publice de către Wang & Burris (1994, 1997), aceasta a evoluat de atunci pentru a fi utilizată la nivel mondial în multe discipline academice și de către practicieni care colaborează cu comunitățile pentru a promova schimbarea, advocacy-ul și justiția socială.

Photovoice este o metodă de cercetare și educație participativă în care participanții folosesc fotografia pentru a-și documenta și reflecta asupra vieții cotidiene, nevoilor, provocărilor, visurilor sau resurselor disponibile. Fotografiile sunt apoi discutate și interpretate colectiv, ceea ce duce adesea la perspective, idei de schimbare sau recomandări de acțiune.

Pentru participanți, Photovoice oferă un mijloc de a-și reprezenta vizual experiențele, permițându-le să comunice cunoștințe și perspective personale care ar putea fi dificil de exprimat verbal. Pentru cercetători, metoda facilitează dialogul, generează noi perspective dincolo de cele obținute prin interviuri sau grupuri de discuții și integrează narațiunea vizuală și narativă pentru a crea o înțelegere mai bogată a experiențelor participanților.

Ghiduri practice și instrucțiuni suplimentare pot fi găsite în Anexa 1.

4.4. Interviuri individuale

Un interviu individual este o conversație unu la unu între un cercetător și un participant. Acesta este conceput pentru a aprofunda gândurile, sentimentele și experiențele acelei persoane. Se recomandă un format semi-structurat, ghidat de un cadru de întrebări care permite participanților să conducă discuția către subiecte semnificative pentru ei.

Utilizarea interviurilor individuale este necesară în unele cazuri, deoarece unii dintre participanții noștri nu pot participa la interviuri de grup, iar conversațiile individuale sunt mai potrivite pentru abilitățile lor.

Principalul avantaj al interviurilor individuale este profunzimea informațiilor pe care le oferă. Deoarece participantul este singur, acesta se simte adesea mai confortabil să împărtășească informații personale sau sensibile pe care ar ezita să le dezvăluie într-un grup.

Cu toate acestea, desfășurarea interviurilor individuale poate fi consumatoare de timp și de resurse. Fiecare interviu necesită un efort considerabil pentru planificare, desfășurare, transcriere și analiză.

Mai multe îndrumări și instrucțiuni practice pot fi găsite în:

- Anexa 2, care conține instrucțiuni generale pentru desfășurarea unui interviu și un șablon pentru înregistrarea rezultatelor
- Anexa 4, care conține scopul și întrebările pentru interviurile cu tinerii cu dizabilități
- Anexa 5, cu scopul și întrebările pentru interviurile cu părinții și tutorii tinerilor cu dizabilități
- Anexa 6, cu scopul și întrebările pentru interviurile cu profesioniștii despre nevoile tinerilor cu dizabilități.

4.5 Interviuri de grup (grupuri de discuție)

Interviurile de grup, denumite adesea focus grupuri, reunesc un număr de participanți (de obicei 6–12) pentru a discuta o temă sub îndrumarea unui moderator. Scopul nu este doar de a surprinde punctele de vedere individuale, ci și de a observa modul în care participanții interacționează, se influențează reciproc și negociază semnificații comune. În aceste sesiuni, dinamica grupului este la fel de valoroasă ca și cuvintele în sine: comentariul unui participant poate stârni amintiri, acorduri, dezacorduri sau idei noi în rândul celorlalți.

Principalul avantaj al interviurilor de grup este că permit cercetătorului să colecteze rapid o gamă largă de perspective. Deoarece participanții răspund la contribuțiile celorlalți și se bazează pe acestea, discuția poate dezvălui norme colective, valori culturale și modele de acord sau dezacord care s-ar putea să nu iasă la suprafață în interviurile individuale. Mediul poate fi, de asemenea, stimulant; participanții se pot simți mai confortabil să împărtășească atunci când își dau seama că alții au experiențe similare.

Pe de altă parte, interviurile de grup pot fi dificil de gestionat. Unii participanți pot domina discuția, în timp ce alții se pot reține, mai ales dacă subiectul este sensibil. Prezența colegilor poate descuraja dezvăluirea sinceră, ducând la răspunsuri de tip „ ” (ceea ce se așteaptă de la mine), mai degrabă decât la sentimentele reale. Confidențialitatea este, de asemenea, mai

greu de menținut, deoarece participanții sunt conștienți de identitatea și contribuțiile celorlalți. Analiza datelor de grup poate fi mai complexă, deoarece cercetătorul trebuie să acorde atenție nu numai la ceea ce se spune, ci și la modul în care dinamica grupului modelează discuția.

Se recomandă un format semi-structurat, ghidat de un cadru de întrebări care permite participanților să conducă discuția către subiecte semnificative pentru ei.

Este important să se țină cont de faptul că grupurile focus pot introduce, de asemenea, prejudecăți. Discuțiile pot fi dominate de persoane mai vocale, iar pentru a facilita o comunicare eficientă este necesară o anumită omogenitate între participanți. Dacă grupurile sunt prea diverse, există un risc mai mare de conflict sau de reducere a disponibilității de a împărtăși opinii personale (Bloor et al., 2001).

Alte îndrumări și instrucțiuni practice pot fi găsite în:

- Anexa 3, care conține instrucțiuni generale pentru organizarea unui grup de discuții și un model pentru consemnarea rezultatelor
- Anexa 4 cu scopul și întrebările pentru interviurile cu tinerii cu dizabilități
- Anexa 5 cu scopul și întrebările pentru interviurile cu părinții și tutorii tinerilor cu dizabilități
- Anexa 6 cu scopul și întrebările pentru interviurile cu profesioniștii despre nevoile tinerilor cu dizabilități

4.6. Povești de viață

Poveștile planificate în cadrul acestui studiu vor prezenta două cazuri ilustrative ale experiențelor de viață ale participanților din fiecare țară (numai participanți cu dizabilități), evidențiind procesele care le limitează nivelul calității vieții și accesul la drepturi, oportunități și resurse disponibile în mod obișnuit membrilor societății. Aceste povești trebuie colectate și împărtășite cu respect deplin pentru viața privată a participanților.

O istorie de viață este o metodă de colectare și narare a istoriei personale a unui individ, concentrându-se pe momente-cheie de cotitură și teme semnificative (Bertaux, 1981). Termeni precum „istoria vieții”, „narațiune personală”, „biografie” sau „poveste de viață” se referă cu toții la colectarea și interpretarea relatărilor personale pentru a înțelege modul în care indivizii trăiesc viața de zi cu zi, ce consideră ei important și cum percep evenimentele din trecut, prezent și viitor (Roberts, 2002).

Istoriile de viață se bazează pe date colectate în timpul cercetării, de obicei sub forma transcrierilor relatărilor orale furnizate de participanți la cererea cercetătorului. Aceste relatări sunt ulterior editate, interpretate și prezentate. Istoriile de viață se pot concentra pe

o temă anume sau pot oferi o imagine de ansamblu mai cuprinzătoare asupra vieții unei persoane, așa cum și-o amintește aceasta.

A se vedea Anexa 7 pentru instrucțiuni destinate cercetătorului și modelul de raportare.

Pentru o înțelegere mai clară a formelor posibile pe care le pot lua poveștile de viață, este prezentat un exemplu mai jos.

Crescând cu provocări cognitive – O poveste despre luptă și reziliență

Tom își descrie primii ani de școală ca fiind confuzi și frustranți. Diagnosticat cu o dizabilitate intelectuală la o vârstă fragedă, el se chinuia adesea să țină pasul cu lecțiile și instrucțiunile pe care ceilalți copii le găseau ușoare. „Știam că vreau să mă descurc bine, dar pur și simplu nu puteam să țin pasul ca ceilalți copii”, își amintește el. Profesorii lui deveneau uneori nerăbdători, iar el se simțea adesea jenat în fața colegilor de clasă.

Trecerea la școala primară a reprezentat un moment de cotitură important. Tom își amintește că a fost plasat într-o clasă obișnuită, beneficiind de un anumit sprijin, dar ritmul de învățare era copleșitor.

„Voiam să răspund la întrebări, dar nu reușeam să-mi amintesc totul suficient de repede... uneori mă supăram foarte tare.” De asemenea, avea dificultăți în relațiile sociale, fiind adesea exclus din jocuri sau activități deoarece colegii nu-i înțelegeau dificultățile de învățare.

Până în clasa a IV-a, frustrarea lui Tom a dus la probleme de comportament. Uneori se comporta neadecvat în clasă, refuzând să participe, aruncând cu cărți sau certându-se cu profesorii când se simțea neînțeles. „Voiam doar să mă înțeleagă”, spune el. După discuții cu părinții și școala, programul de învățare al lui Tom a fost adaptat cu sesiuni în grupuri mai mici și sprijin individualizat, ceea ce a ajutat la reducerea unei părți din furia și confuzia lui.

Intrarea la liceu a adus noi provocări. Lui Tom i-a fost greu să țină pasul cu mai multe materii și cu temele, iar uneori devenea retras sau anxios. Așteptările scăzute ale profesorilor i-au afectat încrederea. „Un profesor mi-a spus că nu voi promova niciodată anumite materii... asta m-a făcut să simt că vreau să renunț.” În ciuda acestui lucru, Tom a dezvoltat treptat strategii de adaptare cu ajutorul unui mentor și al unui coordonator de sprijin pentru învățare, participând la sesiuni de meditații după ore și folosind materiale vizuale pentru a-și organiza munca.

Viața socială a lui Tom a rămas o provocare. A fost victima hărțuirii și a neînțelegerii din partea colegilor, ceea ce l-a determinat uneori să se izoleze. Cu toate acestea, a găsit sprijin într-un mic grup de prieteni și într-un club de interese speciale, unde se putea exprima și putea contribui în mod semnificativ. Până la sfârșitul liceului, Tom își dezvoltase un sentiment mai puternic de sine, învățase să-și apere nevoile de învățare și participase la activități comunitare destinate tinerilor cu dizabilități cognitive.

Povestea lui Tom evidențiază interacțiunea dintre bariere, sistemele de sprijin și reziliența personală. Deși dizabilitatea sa intelectuală a reprezentat provocări continue din punct de vedere academic și social, accesul la sprijin personalizat, adulți înțelegători și oportunități de

implicare semnificativă i-au permis să-și dezvolte încrederea, independența și capacitatea de a-și apăra propriile drepturi.

5. Etică

Desfășurarea cercetării cu participanți (inclusiv participanți cu dizabilități) necesită o atenție deosebită acordată garanțiilor etice, deoarece unele persoane pot aparține grupurilor vulnerabile. Pentru a asigura respectarea standardelor etice naționale și instituționale, toți partenerii ar trebui să se angajeze să asigure bunăstarea, protecția și siguranța participanților. Studiul ar trebui să respecte următoarele principii etice fundamentale:

1. **Minimizarea riscurilor:** Activitățile de cercetare, inclusiv interviurile și grupurile de discuții, ar trebui să evite să cauzeze prejudicii sau disconfort participanților.
2. **Consimțământul informat:**
  - Asigurați-vă că participanții înțeleg scopul și relevanța cercetării.
  - Confirmați că obiectivele cercetării nu sunt dăunătoare sau prejudicioase.
  - Luați în considerare statutul juridic și vulnerabilitățile specifice ale participanților.
  - Păstrați înregistrări complete ale consimțământului.
  - În cazul minorilor sau al participanților aflați sub tutelă legală, consimțământul trebuie obținut și de la adulții responsabili sau de la supraveghetorii desemnați.
3. **Confidențialitate și anonim:** Identitatea participanților trebuie protejată, iar informațiile personale nu trebuie incluse în rezultatele cercetării fără consimțământul explicit al acestora. Respectarea reglementărilor naționale și a Regulamentului general al UE privind protecția datelor (GDPR 2016/679) este obligatorie. Toate publicațiile sau difuzările online trebuie să respecte pe deplin aceste standarde de protecție a datelor.
4. **Pseudonime:** Participanților ar trebui să li se ofere posibilitatea de a alege un nume fictiv pentru a fi utilizat în cadrul studiului, asigurându-se că se simt confortabil și respectați pe tot parcursul procesului de cercetare.

Ghid pentru practici etice și consimțământul informat

Cercetătorii sunt încurajați să adopte următoarele practici, în special atunci când lucrează cu participanți vulnerabili:

1. Recunoașterea și atenuarea prejudecăților personale; evitarea prejudecăților.
2. Furnizați informații clare și accesibile despre proiect, subliniind faptul că obiectivele sunt sigure și neprejudicioase și evidențiind importanța contribuțiilor participanților.

3. Folosiți un limbaj neutru și respectuos în timpul interacțiunilor, permițând participanților să-și exprime liber opiniile, fără a-i judeca și fără a da semne de acord sau dezacord.
4. Încurajați elaborarea prin întrebări precum „Puteți să-mi spuneți mai multe despre asta?” sau „Puteți da un exemplu?”, pentru a consolida valoarea ideilor lor.
5. Permiteți participanților să pună întrebări și să-și clarifice înțelegerea.
6. Implicați participanții explicându-le cum contribuția lor poate contribui la obiective mai largi, evitând în același timp crearea de așteptări nerealiste.
7. Respectați și apreciați toate perspectivele, experiențele, abilitățile și parcursurile de viață, asigurându-vă că participanții simt că contribuțiile lor contează.
8. Pregătiți un plan pentru constatările incidentale — de exemplu, notificarea autorităților naționale, a ONG-urilor sau a agențiilor relevante dacă cercetarea descoperă situații care afectează drepturile, siguranța sau bunăstarea participanților. Orice informație care poate prezenta riscuri pentru alții trebuie, de asemenea, raportată în mod corespunzător.

Considerații speciale

- Cercetarea ar trebui să se concentreze pe prezent („aici și acum”), mai degrabă decât să le ceară participanților să povestească evenimente din trecut care ar putea fi dureroase sau sensibile.
- Consimțământul poate fi obținut în etape: mai întâi, prezentați obiectivele proiectului grupului și permiteți întrebări generale; apoi furnizați materiale scrise (de exemplu, broșuri ale proiectului) pe care participanții să le poată examina în ritmul propriu.
- Este esențial să le reamintiți participanților că se pot retrage din studiu în orice moment, fără a oferi un motiv.

În Anexa 8 veți găsi șabloane de consimțământ gata pregătite pentru:

- Tineri participanți
- Formular de consimțământ parental (pentru părinții ai căror copii participă la cercetare, dar au sub 18 ani sau nu sunt în măsură să semneze consimțământul)
- Părinți și tutori (care participă la interviu)
- Profesioniști

În anexele 9, 10 și 11 puteți găsi un model pentru colectarea datelor preliminare privind caracterizarea participanților, conceput special pentru:

- Caracterizarea tinerilor participanți,
- Părinți și tutori,

- Lucrătorii cu tinerii și profesioniștii.

Anexa 1 . Photovoice: instrucțiuni pentru cercetător și șablon pentru note

Instrucțiuni

1. Înainte de sesiune:

Nevoile de sprijin ale participanților pot face imposibilă desfășurarea unei singure sesiuni cu toți cei doisprezece participanți. Prin urmare, se recomandă organizarea a cel puțin unei sesiuni în grupuri mici, cu minimum trei participanți. Participanții ar trebui să primească sarcina în avans și să aibă cel puțin o săptămână la dispoziție pentru a colecta materialul fotografic.

Sarcina pentru participanți: *Aduceți fotografii cu lucruri, locuri, persoane sau situații care arată:*

- *ce este important pentru voi*
- *ce vă face să vă simțiți bine*
- *ce vă face să vă simțiți triști, supărați sau stresați*
- *ce ați dori să schimbați*

Aduceți 5–10 fotografii.

Apoi alege cele mai importante 2 sau 3 și pregătește-te să vorbești despre ele.

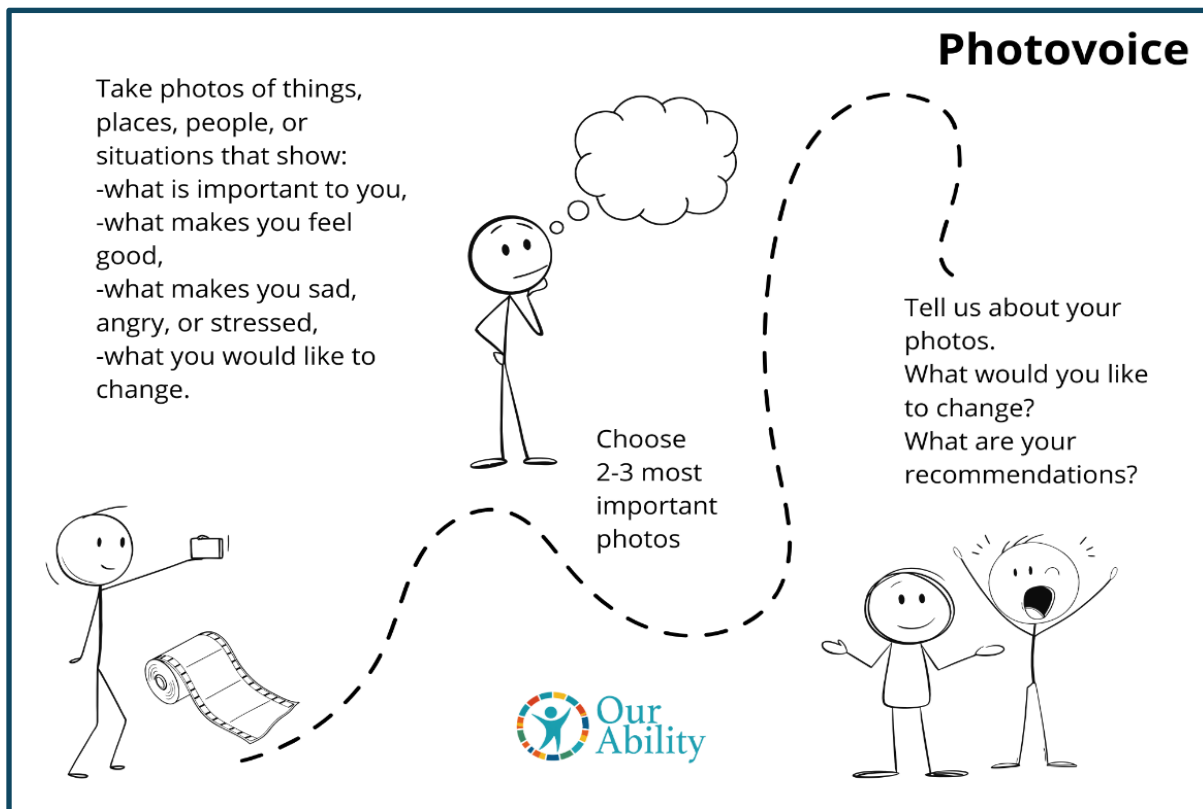
Sarcini pentru facilitatori:

- Pentru întâlnire, asigurați-vă că aveți cel puțin apă și, dacă este posibil, și o gustare ușoară.
- Dacă participanții au nevoie de sprijin suplimentar, de exemplu sprijin psihologic, asigurați-vă că acest sprijin este oferit.
- Vă rugăm să asigurați 2 persoane care să conducă discuția de grup: un facilitator și un asistent al facilitatorului/persoană care ia notițe.
- Amenajați sala astfel încât toți participanții să poată sta confortabil și să existe spațiu pentru a arăta fotografiile. Puteți folosi mese sau un perete pentru a afișa fotografiile.
- Puteți înregistra sesiunea (doar audio). Cu toate acestea, dacă vreun participant nu este de acord să fie înregistrat sau dacă considerați că înregistrarea ar putea descuraja oamenii să vorbească deschis, este mai bine să nu înregistrați (doar să luați notițe).
- Înainte de sesiune, asistentul facilitatorului întreabă fiecare participant care este numele său real și îi cere să aleagă un nume fals. Acest nume va fi folosit în raport, astfel încât tot ceea ce spun participanții să rămână anonim.

2. În timpul sesiunii:

- Spuneți tuturor participanților că participarea la această sesiune este voluntară. Ei împărtășesc doar ceea ce doresc.

- Explicați că ceea ce se spune în timpul sesiunii nu este judecat de nimeni și rugați-i pe toți să păstreze confidențialitatea. Nimic din ceea ce se spune nu trebuie împărtășit în afara sesiunii.
- La început, explicați scopul cercetării:
„Ne aflăm aici deoarece participăm la proiectul Our Ability. Dorim să aflăm mai multe despre provocări, probleme, dar și despre ceea ce face viața plăcută și interesantă. Noi, cei de la... , vrem să știm ce este important în viața voastră. Informațiile pe care le împărtășiți ne vor ajuta să vă înțelegem nevoile. Acest lucru ne va permite să creăm noi activități și programe care să fie distractive și utile pentru tineri.”
- Dacă sesiunea este înregistrată, informați participanții:
„Aș dori să vă informez că această sesiune este înregistrată. Singurul motiv pentru aceasta este să ne asigurăm că putem nota răspunsurile dumneavoastră cu acuratețe după aceea. Odată ce am notat punctele cheie, înregistrarea va fi ștearsă. Înregistrarea nu va fi partajată cu nimeni, cu excepția moderatorului și a asistentului. Tot ceea ce spuneți aici va fi utilizat doar de echipa de proiect pentru analiză, iar răspunsurile dumneavoastră vor rămâne complet anonime.”
- Începeți partea principală a discuției. Puneți întrebări de reflecție pentru fiecare fotografie:
  - *Ce se vede în fotografie?*
  - *De ce ați făcut această fotografie?*
  - *Ce spune aceasta despre viața dumneavoastră? Ce ați dori ca ceilalți să înțeleagă despre dumneavoastră sau despre această fotografie?*
- Cercetătorul poate împărtăși una sau mai multe fotografii personale ca prim pas.
- Întrebări finale pentru discuție:
  - Pentru organizații:
„Ce ar putea face mai bine sau diferit organizațiile care sprijină tinerii cu dizabilități pentru a-și ajuta beneficiarii?”
  - Pentru politici/programe:
„Dacă ați putea schimba un singur lucru pentru a face viața mai ușoară sau mai plăcută, care ar fi acela?”
- La final, mulțumiți tuturor pentru participare.

Responsabilitățile facilitatorului sunt:

- Să ofere spațiu și timp fiecărui participant pentru a vorbi despre fotografiile sale.
- Să se asigure că participanții nu sunt judecați.
- Menținerea unei atmosfere relaxate, stabilirea tonului și ghidarea discuției.
- Menținerea discuției axate pe obiectivele cercetării.
- Să asculte cu atenție, fără a-și exprima opiniile personale sau a participa la discuție.
- Rămâneți neutru, respectuos și fără a judeca în orice moment.

Asistent/Persoană care ia notițe

Persoana care ia notițe nu se alătură conversației – evită să dea din cap sau să reacționeze și are o serie de sarcini specifice:

- Să testeze și să amplaseze echipamentul de înregistrare audio și să se asigure că înregistrarea se desfășoară corect pe durata sesiunii de grup.
- Să colecteze informații demografice de la participanți (asistentul ar trebui să colecteze numele participanților).
- Să se asigure că toate răspunsurile rămân anonime.
- Să stea în cameră pe durata întregii discuții, într-un loc de unde poate vedea și auzi participanții (notă: nu sta lângă facilitator).

- Să observe, să ia notițe cu privire la limbajul nonverbal, să identifice temele, întrebările de aprofundare, limbajul corporal, confuzia, comunicarea nonverbală, expresiile faciale, gesturile, semnele de acord, dezacord, frustrare, îngrijorare etc.
- Să țină evidența timpului.

Note privind Photovoice		
Data:	Locație:	Facilitator/cercetător:
Note metodologice <i>[Au existat întreruperi? Motivele întreruperilor. Cum a fost programul? Atitudinea? Calitatea interacțiunii?]</i>		
Numărul de participanți		Durata activității (timp):
Numele fictive ale participanților		
ADAUGĂ CELE MAI RELEVANTE 5 FOTOGRAFII ȘI REZUMĂ RĂSPUNSURILE LA ÎNTREBAREA: <i>Ce se vede în fotografie?</i>		
CITATE (CU NUME FICTIVE)		
REZUMĂ RĂSPUNSURILE LA ÎNTREBĂRI: <i>De ce ai făcut această fotografie? Ce spune ea despre viața ta?</i>		
CITATE (CU NUME FICTIVE)		
REZUMĂ RĂSPUNSURILE LA ÎNTREBAREA: <i>Ce ai vrea ca ceilalți să înțeleagă?</i>		
CITATE (CU NUME FICTIVE)		
REZUMĂ RĂSPUNSURILE LA ÎNTREBAREA: <i>Ce sfaturi sau recomandări ai da organizațiilor care sprijină tinerii cu dizabilități, pentru ca acestea să-ți poată satisface mai bine nevoile?</i>		
CITATE (CU NUME FICTIVE)		
REZUMĂ RĂSPUNSURILE LA ÎNTREBAREA: <i>dacă ai putea schimba un singur lucru pentru a-ți face viața mai ușoară sau mai plăcută, care ar fi acela?</i>		
CITATE (CU NUME FICTIVE)		

Anexa 2. Interviu individual: instrucțiuni pentru cercetători și șablon pentru note

1. Înainte de interviu

- Decideți cine ar trebui invitat, ținând cont de vârstă, dizabilitate și capacitatea de a participa la o conversație față în față.
- Pregătiți-vă întrebările pentru interviu, notele orientative și verificați-vă obiectivele.
- Verificați aranjamentele: rețineți că interviul va fi înregistrat audio.
- Asigurați-vă că aveți la dispoziție o cameră confortabilă și privată, fără elemente care să distragă atenția, cu scaune care să-l facă pe participant să se simtă în largul său.
- Asigurați apă și, dacă este posibil, o gustare ușoară.
- Asigurați-vă că spațiul este accesibil și adaptat nevoilor participantului (de exemplu, acces pentru scaune cu roțile, dispozitive de comunicare).
- Cereți participantului (sau tutorelui său legal, dacă este necesar) consimțământul scris pentru a participa la cercetare. Modelele de consimțământ sunt furnizate în anexele următoare.
- Colectați date demografice și rugați participantul să aleagă un nume fictiv, care va fi utilizat în raport pentru a asigura anonimatul.

2. Facilitarea interviului

Intervievator:

Succesul interviului depinde de capacitatea intervievatorului de a crea un climat de încredere și de a găsi un echilibru între ghidarea conversației și lăsarea participantului să vorbească liber.

Obiectivele intervievatorului sunt:

- Să creeze un mediu sigur și respectuos, în care participantul să se simtă confortabil.
- Să colecteze perspective și experiențe personale detaliate în cadrul cercetării.
- Să asculte activ și cu atenție, să evite întrebările sugestive și să încurajeze detalierea răspunsurilor.
- Să fie imparțial și respectuos în orice moment.
- Să adapteze întrebările la ritmul și stilul de comunicare al participantului.

Asistent/persoană care ia notițe (opțional, dacă este prezent):

- Să testeze și să configureze echipamentul de înregistrare audio.
- Asigurați-vă că se păstrează anonimatul, înregistrând doar numele fictiv.
- Să ia notițe despre comunicarea nonverbală, temele care apar și expresiile cheie.
- Sprijină intervievatorul în gestionarea timpului.

3. Când începe interviul

- Mulțumiți participantului pentru timpul acordat.
- Explicați scopul interviului și modul în care vor fi utilizate informațiile.
- Informați participantul despre înregistrare și asigurați-l de anonimat:
„Aș dori să vă informez că acest interviu este înregistrat. Singurul motiv pentru aceasta este să ne asigurăm că putem nota toate răspunsurile dumneavoastră cu acuratețe după aceea. Odată ce am notat punctele cheie, înregistrarea va fi ștearsă. Înregistrarea nu va fi partajată cu nimeni, cu excepția echipei de proiect. Tot ceea ce spuneți aici va rămâne complet anonim.”
- Reamintiți participantului că nu există răspunsuri corecte sau greșite — dumneavoastră, în calitate de cercetător, sunteți interesat doar de experiențele și opiniile sale personale.
- Explicați cum se va desfășura interviul (*„Vom pune întrebări, iar dumneavoastră puteți răspunde cu propriile cuvinte”*).
- Stabiliți tonul începând cu o întrebare de deschidere simplă și prietenoasă (cum ar fi: *„Puteți să-mi spuneți câteva lucruri despre dumneavoastră?”*).

4. În timpul interviului

- Folosiți întrebări deschise și acordați suficient timp pentru răspunsuri.
- Aveți răbdare cu pauzele sau momentele de tăcere — acestea sunt naturale și adesea le permit participanților să reflecteze.
- Încurajați-i cu blândețe să ofere detalii (*„puteți să-mi spuneți mai multe despre asta?”*).
- Dacă timpul este limitat, concentrați-vă pe întrebările subliniate (obligatorii). Celelalte întrebări pot fi puse dacă timpul permite.
- Adaptați-vă limbajul la nivelul de înțelegere al participantului.

5. Încheierea interviului

- După ce ați pus toate întrebările, invitați participantul să adauge orice altceva ar dori să împărtășească.
- Rugați-l să rezume un aspect pe care îl consideră cel mai important din conversație.
- Mulțumiți-i sincer pentru participare și reamintiți-i cum vor fi utilizate informațiile.

Note privind interviul individual		
Data:	Locație:	Facilitator/cercetător:
Note metodologice <i>[Au existat întreruperi? Motivele întreruperilor. Cum a fost programul? Atitudinea? Calitatea interacțiunii?]</i>		
Număr de participanți:	Durata activității (timp):	
Numele fictive ale participanților:		

Tema generală	Întrebare (număr)	Rezumatul informațiilor colectate	Citate semnificative ale participanților cu nume fictive

Concluzie generală

Anexa 3. Grupuri de discuție: instrucțiuni pentru cercetător și model de note

1. Înainte de sesiune

- Stabiliți componența și dimensiunea grupului – cine ar trebui invitat.
- În cazul interviurilor cu profesioniști (OBIECTIVUL I), grupurile focus nu ar trebui să implice participanții și superiorii acestora în aceeași sesiune, deoarece relațiile ierarhice ar putea limita deschiderea.
- Pregătiți-vă întrebările, pregătiți documentul orientativ și verificați-vă obiectivele.
- Verificați aranjamentele: rețineți că grupul de discuție va fi înregistrat audio.
- Asigurați-vă că aveți o sală confortabilă într-o locație convenabilă.
- Sala ar trebui să aibă o ușă pentru a asigura intimitatea și o masă și scaune dispuse în cerc.
- În loc să organizați un singur grup de discuție cu doisprezece participanți în același timp, puteți aranja două sau trei sesiuni cu grupuri mai mici (se recomandă organizarea de interviuri cu 6 participanți).
- Asigurați-vă că aveți cel puțin apă și, dacă este posibil, o gustare ușoară.
- Vă rugăm să asigurați prezența a două persoane pentru a conduce grupul de discuție: un moderator/facilitator și un asistent/persoană care ia notițe.
- Cereți tuturor participanților consimțământul scris pentru a participa la cercetare (puteți găsi șabloane de consimțământ în anexele următoare).
- Asistentul facilitatorului colectează, de asemenea, datele demografice și le cere tuturor să aleagă un nume fictiv. Numele fictiv va fi folosit în raport, astfel încât tot ceea ce spun participanții să rămână anonim.

2. Facilitarea grupului de discuție

Moderator/Facilitator

Succesul procesului depinde de abilitățile facilitatorului — acesta trebuie să găsească un echilibru între a ghida prea puternic și a nu încuraja suficient participarea.

Obiectivele facilitatorului sunt:

- Să genereze un număr maxim de idei și opinii diferite de la cât mai multe persoane diferite în timpul alocat.
- Să rămână relaxat și să stabilească tonul, să introducă și să ghideze discuția.
- Să mențină discuția în cadrul cercetării.
- Să asculte activ și cu atenție: să nu participe, să nu-și exprime opiniile și să nu se implice în discuție.
- Să nu comenteze sau să-și exprime opiniile, să nu judece și să fie respectuos.

- Încurajați participarea tuturor: încercați să implicați participanții „tăcuți”.
- Dacă întrebarea este greu de înțeles, încercați să o clarificați oferind o explicație generală („o provocare este ceva care vă perturbă munca. Vă gândiți uneori că «dacă nu ar fi *acest lucru*, mi-aș putea face treaba mult mai bine»? Despre asta vrem să vorbim astăzi.”)

Asistent/Persoană care ia notițe

Persoana care ia notițe nu participă la conversație – evită să dea din cap sau să reacționeze și are o serie de sarcini specifice:

- Testează și configurează echipamentul de înregistrare audio, asigurându-se că sesiunea grupului de discuție este înregistrată corespunzător.
- Asigură anonimatul: cere fiecărui participant să aleagă un nume fictiv. Acest nume va fi folosit în raport, astfel încât toate răspunsurile să rămână complet anonime.
- Rămâne în cameră pe durata întregii discuții, așezat astfel încât să poată vedea și auzi participanții (dar nu lângă facilitator).
- Desenează o schiță a dispunerii locurilor participanților.
- Observați și luați notițe cu privire la comunicarea nonverbală, temele care apar, posibile întrebări de urmărire, limbajul corpului, semne de acord sau dezacord, confuzie, frustrare, îngrijorare și alte comportamente relevante.
- Înregistrați caracteristicile grupului, cum ar fi câți participanți au fost de acord sau nu cu anumite puncte și cât de des au apărut anumite teme.
- Acționați ca cronometror pentru sesiune.

3. Când grupul se reunește:

- Mulțumiți participanților pentru prezența lor.
- Reamintiți scopul grupului. Scopurile specifice diferă în funcție de obiectivul cercetării, precum și de grupul țintă, și sunt indicate în anexele următoare.
- Informați participanții despre înregistrare și despre faptul că sesiunea este anonimă.
„Aș dori să vă informez că această sesiune este înregistrată. Singurul motiv pentru aceasta este să ne asigurăm că putem nota cu acuratețe toate răspunsurile dumneavoastră ulterior. Odată ce am notat punctele cheie, înregistrarea va fi ștersă. Înregistrarea nu va fi partajată cu nimeni, cu excepția moderatorului și a asistentului. Tot ceea ce veți spune aici va fi utilizat doar de echipa de proiect pentru analiză, iar răspunsurile dumneavoastră vor rămâne complet anonime.”
- Asigurați-vă că nu există răspunsuri corecte sau greșite.
- Explicați cum va decurge întâlnirea (*vom pune întrebări*) și cum pot contribui participanții (*răspunzând la întrebări și împărtășind punctul lor de vedere și experiențele*).

- Stabiliți tonul prin adresarea unei întrebări de deschidere (cum ar fi „spuneți-ne puțin despre dumneavoastră”).
- Asigurați-vă că toate opiniile sunt ascultate.
- Rugați-i pe participanți să vorbească mai tare (volumul vocii este foarte important); rugați-i (pe cât posibil) să nu vorbească unii peste alții.
- Încercați să vă pregătiți propriul răspuns scurt și personal la fiecare dintre întrebările din formularul grupului de discuție. Dacă niciunul dintre participanți nu dorește să fie primul care răspunde la o întrebare, puteți începe prin a împărtăși pe scurt propria experiență.
- Rețineți că momentele de tăcere sunt o parte absolut naturală a oricărui grup de discuție.
- Dacă timpul nu vă permite să puneți toate întrebările enumerate mai jos, concentrați-vă doar pe cele subliniate. Acestea sunt obligatorii. Restul întrebărilor ar trebui puse doar dacă este suficient timp disponibil.
- Puteți lua în considerare să scrieți întrebările pe hârtii și să creați un borcan cu întrebări (sau două borcane cu întrebări: unul pentru întrebările obligatorii și unul pentru restul), apoi lăsați fiecare participant să extragă o întrebare din borcan ca o modalitate de a promova participarea.

4. Încheierea ședinței

- După ce au fost puse toate întrebările, întrebați dacă cineva mai are alte comentarii de făcut.
- Rugați membrii grupului să repete un lucru pe care l-au auzit aici și care a fost cu adevărat important.
- Mulțumiți grupului pentru prezență și reamintiți-le cum vor fi utilizate informațiile.

Note privind grupul de discuții		
Data:	Locație:	Facilitator/cercetător:
Note metodologice <i>[Au existat întreruperi? Motivele întreruperilor. Cum a fost programul? Atitudinea? Calitatea interacțiunii?]</i>		
Numărul de participanți:		Durata activității (timp):
Numele fictive ale participanților:		

Subiect general	Întrebare (număr)	Rezumatul informațiilor colectate	Citate semnificative ale participanților cu nume fictive

Concluzie generală

Anexa 4. Interviu cu tineri cu dizabilități: scop și întrebări – atât pentru interviurile individuale, cât și pentru cele de grup

Scop

„Am dori să discutăm cu tine despre viața ta și despre lucrurile care sunt importante pentru tine. Vrem să știm ce te face fericit, ce îți place și ce ți se pare uneori dificil. Răspunsurile tale ne vor ajuta să îți înțelegem mai bine situația. Nu există răspunsuri corecte sau greșite — vrem doar să auzim gândurile și experiențele tale. Poți răspunde doar la întrebările la care dorești și poți opri interviul în orice moment.

Întâlnirea noastră face parte din proiectul Erasmus Plus „Our Ability”.

Întrebări pentru tinerii cu dizabilități

Înainte de interviu:

Spune-mi ceva despre tine.

Cum te simți astăzi?

Calitatea vieții

1. Cum te simți de obicei? (de ex. fericit, plictisit, trist etc.)
2. De ce te simți așa?
3. Îți place locul în care locuiești? Ce îți place la acest loc? / De ce nu-ți place?
4. Ce face ca ziua ta să fie una bună?
5. Ce îți face ziua rea?

Libertate (autonomie)

4. Ce îți place să porți? Îți poți alege singur hainele? Dacă nu, de ce?
5. Ce mâncare îți place cel mai mult? Îți pregătești singur mâncarea? Dacă nu, de ce?
6. Poți decide cum îți petreci timpul liber? Dacă nu, de ce?
7. Poți decide cum îți cheltui banii? Dacă nu, de ce?

Fericire și bunăstare

7. Spune-mi ceva care te face fericit/trist.
8. Cine te ajută când ești trist?
9. Ce faci pentru a te simți mai bine?

Interese și preferințe

10. Ce îți place să faci în timpul liber?
11. Există ceva ce nu-ți place să faci?
12. Ce lucru nou ți-ar plăcea să încerci? (parapantă, patinaj cu role etc.)

Incluziune și apartenență

13. Cine sunt prietenii tăi? Spune-mi ceva despre ei.
14. Mai sunt și alte persoane importante în viața ta? Cine sunt acestea?
15. Cum îți place să-ți petreci timpul cu alte persoane?
16. Există vreun loc unde ai vrea să mergi, dar nu poți? Dacă da, de ce?

Anexa 5. Interviu cu părinții și tutorii tinerilor cu dizabilități: scop și întrebări – atât pentru interviuri individuale, cât și de grup

Scop

„Dorim să aflăm mai multe despre viața de zi cu zi a tinerilor cu dizabilități – perspectivele părinților sau ale tutorilor sunt foarte importante pentru noi.

Prin împărtășirea experiențelor dumneavoastră, ne puteți ajuta să înțelegem ce contribuie la bunăstarea copilului dumneavoastră, ce provocări întâmpinați dumneavoastră și copilul dumneavoastră și ce face o diferență pozitivă în viața de zi cu zi.

Perspectivele dumneavoastră ne vor ajuta să vedem cum putem crea oportunități mai bune pentru alegere, fericire și incluziune. Nu există răspunsuri corecte sau greșite – suntem pur și simplu interesați de experiențele și opiniile dumneavoastră.

Colectăm informații în cadrul proiectului Erasmus Plus „Our Ability”.

Întrebări pentru părinți și tutori

Calitatea vieții

1. Cum ați descrie calitatea vieții copilului dumneavoastră/a persoanei respective (sănătate, activități zilnice, relații)?
2. Ce le aduce cel mai mult confort și bunăstare?
3. Care sunt principalele aspecte care îi îngreunează viața de zi cu zi?

Libertate (autonomie)

4. În ce domenii poate copilul dumneavoastră/persoana respectivă să ia propriile decizii (îmbrăcăminte, alimentație, activități)?
5. Cât de important credeți că este pentru el/ea să decidă singur/ă?
6. Ce dificultăți întâmpinați atunci când încercați să le oferiți libertate de alegere?

Fericirea și bunăstarea

7. Ce îl face fericit cel mai des?
8. Când îl vedeți trist sau frustrat?
9. Cum reușiți să le restabiliți starea de bine în astfel de momente?

Interese și preferințe

10. Ce activități le plac și le fac cu plăcere?

11. Ce activități evită sau nu le plac?
12. Dacă ar putea încerca ceva nou, ce crezi că i-ar atrage cel mai mult?

Incluziune

13. În ce măsură au prieteni sau contacte sociale în afara familiei?
14. Cum sunt primiți în comunitate (școală, cartier, evenimente)?
15. Care sunt principalele bariere care le împiedică participarea la viața comunității?
16. Ce ar ajuta cel mai mult la îmbunătățirea incluziunii și participării lor?

Anexa 6. Interviu cu profesioniști despre nevoile tinerilor cu dizabilități: scop și întrebări – atât pentru interviuri individuale, cât și de grup

Scop

„Dorim să culegem opinii de la profesioniștii care lucrează îndeaproape cu persoanele cu dizabilități, întrucât experiența dumneavoastră oferă o perspectivă valoroasă asupra calității vieții acestora, a oportunităților de alegere, a fericirii, a intereselor și a incluziunii. Prin împărtășirea observațiilor și a cunoștințelor dumneavoastră profesionale, ne puteți ajuta să înțelegem mai bine atât punctele forte, cât și provocările cu care se confruntă persoanele cu dizabilități în viața de zi cu zi. Contribuția dumneavoastră va ajuta la identificarea domeniilor în care este nevoie de sprijin sau resurse suplimentare.

Nu există răspunsuri corecte sau greșite — ne interesează experiența și expertiza dumneavoastră.

Întâlnirea noastră face parte din proiectul Erasmus Plus „Our Ability”.

Întrebări pentru interviu

Calitatea vieții

1. Cum evaluați, în ansamblu, calitatea vieții persoanei (sănătate, autonomie, relații, integrare)?
2. Care considerați că sunt principalele domenii în care se descurcă bine sau înregistrează progrese?
3. Care sunt domeniile în care calitatea vieții sale este limitată (de exemplu, accesul la servicii, autonomia, participarea)?

Libertate (autonomie)

4. În ce situații observați că persoana are posibilitatea reală de a lua decizii?
5. Cum reacționează atunci când i se oferă mai multe opțiuni?
6. Ce limite identificați în exercitarea libertății de alegere (de exemplu, nivelul cognitiv, bariere externe, lipsa resurselor)?

Fericire și bunăstare

7. Ce activități sau situații îi aduc în mod vizibil bucurie sau satisfacție persoanei?
8. Cum recunoașteți semnele de frustrare sau nefericire?
9. Ce strategii folosiți pentru a sprijini bunăstarea emoțională a persoanei?

Interese și preferințe

10. Ce interese și preferințe ale persoanelor cu dizabilități ați identificat prin observare sau practică?
11. Cum integrați aceste interese în planul de lucru sau în intervențiile zilnice?
12. Ce bariere întâmpinați în valorificarea intereselor lor (de exemplu, lipsa resurselor, a oportunităților, dificultăți de comunicare)?

Incluziune

13. În ce măsură persoana respectivă participă la activități de grup sau la evenimente comunitare?
14. Care este nivelul de acceptare și interacțiune din partea colegilor/membrilor comunității?
15. Ce măsuri sau adaptări ar putea spori incluziunea persoanei?
16. Din experiența dumneavoastră, care sunt cele mai eficiente practici de incluziune pe care le-ați observat?

Anexa 7. Povestea vieții: instrucțiuni pentru cercetători și șablon de raportare

Instrucțiuni: Prezentați povestea participantului într-o formă narativă. Folosiți citate scurte și directe atunci când acestea adaugă valoare. Păstrați textul concis și concentrat, dar păstrați unicitatea experienței sale. Acoperiți punctele de mai jos:

Pregătiți 2 povești pentru fiecare organizație. Includeți:

1. **Situația actuală.** Descrieți contextul de viață actual al participantului (unde locuiește, activitățile zilnice, rutina).
2. **Locul nașterii, vârsta, situația familială.** Includeți vârsta, locul nașterii, componența familiei și relațiile cheie.
3. **Descrierea comunității.** Descrieți comunitatea participantului: mediul social, rețelele de sprijin, accesibilitatea sau provocările.
4. **Condiții de viață.** Includeți informații despre locuință, accesibilitate și servicii de sprijin.
5. **Experiențe și sentimente legate de servicii și sisteme de sprijin.** Cum percep sistemele de îngrijire, educație sau sprijin pentru persoanele cu dizabilități? Includeți experiențe pozitive și negative.
6. **Auto-prezentare și valori.** Cum se descrie participantul? Ce contează cel mai mult pentru el?
7. **Nevoile și aspirațiile.** Evidențiați principalele nevoi, speranțe și dorințe ale acestuia, ținând cont de abilitățile și interesele sale.
8. **Experiențe legate de dizabilitate.** Includeți experiențe legate de dizabilitatea lor, inclusiv orice bariere, probleme de accesibilitate sau oportunități.
9. **Discriminare și dezavantaje.** Notați provocările sau inegalitățile cu care se confruntă din cauza dizabilității, genului, mediului social sau a altor factori.
10. **Recomandări privind sprijinul și autonomizarea.** Includeți sugestiile participantului cu privire la ceea ce ar putea îmbunătăți participarea, independența și bunăstarea sa.

11. Planuri pentru viitor. Ce obiective sau aspirații au? Includeți citate dacă își exprimă ambițiile sau visurile.

Mai jos veți găsi șabloanele pentru poveștile de viață.

Poveste de viață 1. Nume fictiv, vârstă și țară

Povestiți povestea participantului. Susțineți narațiunea cu *mici citate directe*, atunci când este relevant. Păstrați-o cât mai scurtă posibil, fără a renunța la valoare sau unicitate.

Sursă: Poveste de viață realizată în [regiune], [țară], data

Poveste de viață 2. Nume, vârstă și țară fictive

Povestiți povestea participantului. Susțineți narațiunea cu *mici citate directe*, atunci când este relevant. Mențineți-o cât mai scurtă posibil, fără a renunța la valoare sau unicitate.

Sursă: Poveste de viață realizată în [regiune], [țară], data

Anexa 8. Modele de formulare de consimțământ

A. Formular de consimțământ pentru participanții tineri – Proiectul „Our Ability” (versiune ușor de citit)

Despre proiect

- Vrem să discutăm cu tine despre viața și ideile tale ☐
- Acest lucru face parte din proiectul *Our Ability*.
- Poți alege dacă vrei să participi la el.

Ce se va întâmpla?

- Îți vom pune câteva întrebări.
- Puteți spune cât doriți.
- Puteți opri interviul în orice moment. ☐

Confidențialitatea

- Ceea ce spuneți va rămâne confidențial ☐
- Numele dumneavoastră nu va fi menționat în rapoarte.

Alegerea ta

- Participarea este alegerea dumneavoastră.
- Este în regulă să spui „nu” ☐

Vrei să participi?

☐ Da, vreau să particip ☐ Nu, nu vreau să particip

Opțional: Înregistrare audio ☐

- Am dori să îți înregistrăm vocea. Doar echipa de proiect va asculta înregistrarea.
- După ce vom nota răspunsurile tale, înregistrarea va fi ștearsă. ☐
- Puteți răspunde da sau nu.

☐ Da, sunt de acord cu înregistrarea ☐ Nu, nu sunt de acord cu înregistrarea

Opțional: Fotografie ☐

- Sunt de acord ca fotografiile pe care le împărtășesc să fie folosite în raportul public despre studiu.
- Puteți răspunde cu da sau nu.

☐ Da, sunt de acord ☐ Nu, nu sunt de acord

Numele dumneavoastră (numele participantului):

_____

Locul și data: _____ Semnătură: _____

B. Formular de consimțământ pentru părinți și tutori (care participă la interviu)

Despre proiect

Sunteți invitați să participați la proiectul „Our Ability”, care explorează experiențele, nevoile și aspirațiile tinerilor cu dizabilități.

Ce se va întâmpla?

- Este posibil să vi se pună întrebări în cadrul unui interviu de grup sau individual.
- De asemenea, puteți sprijini participarea copilului dumneavoastră/a persoanei aflate în grija dumneavoastră la cercetare.
- Participarea este voluntară și vă puteți retrage în orice moment.

Confidențialitate

- Toate informațiile vor fi anonimizate.
- În rapoarte nu vor apărea nume sau detalii de identificare.

Drepturile dumneavoastră

- Dumneavoastră și copilul dumneavoastră/persoana aflată în grija dumneavoastră puteți refuza să răspundeți la orice întrebare.
- Vă puteți retrage consimțământul în orice moment, fără consecințe.

Consimțământ

- Am citit și am înțeles informațiile de mai sus.
- Știu că participarea este voluntară și confidențială.
- **Sunt de acord să particip (și în numele copilului meu/persoanei aflate în grija mea) la această cercetare.**

☐ Da ☐ Nu

Opțional: Înregistrare audio

Dorim să înregistrăm conversațiile pentru a asigura acuratețea informațiilor. Înregistrările vor fi păstrate în siguranță și utilizate numai de echipa de cercetare. După ce vom nota răspunsurile dumneavoastră, înregistrarea va fi ștearsă.

- **Sunt de acord cu înregistrarea audio.**

☐ Da ☐ Nu

Opțional: Utilizarea fotografiilor

- **Îmi dau consimțământul ca fotografiile prezentate de copilul meu/persoana aflată în grija mea să fie utilizate în pregătirea și publicarea raportului proiectului.**

☐ Da ☐ Nu

Numele tânărului participant:

_____

Numele părintelui/tutorelui:

_____

Locul și data: _____ Semnătură: _____

C. Formular de consimțământ parental (pentru părinții ai căror copii participă la cercetare)

Despre proiect

Copilul dumneavoastră (persoana aflată în grija dumneavoastră) este invitat să participe la proiectul „Our Ability”. Scopul proiectului este de a afla mai multe despre experiențele, nevoile și ideile tinerilor cu dizabilități.

Ce se va întâmpla?

- Copilului dumneavoastră (persoanei aflate în grija dumneavoastră) i se pot pune întrebări în cadrul unei discuții de grup sau individuale.
- Au dreptul să nu răspundă la nicio întrebare.
- Pot renunța în orice moment fără a da un motiv.

Confidențialitate

- Tot ceea ce împărtășește copilul dumneavoastră (persoana aflată în grija dumneavoastră) va fi tratat cu respect și păstrat confidențial. Nu vor fi folosite nume sau detalii personale în rapoarte sau publicații.

Participarea voluntară

- Participarea este voluntară.
- Refuzul nu va afecta în niciun fel copilul dumneavoastră (persoana aflată în grija dumneavoastră).
- Vă puteți retrage consimțământul în orice moment.

Consimțământ

- Am citit și am înțeles informațiile de mai sus.
- Știu că participarea copilului meu (a persoanei aflate în grija dumneavoastră) este voluntară și confidențială.
- **Îmi dau acordul ca copilul meu/persoana aflată în grija dumneavoastră să participe la această cercetare.**

☐ Da

☐ Nu

Opțional: Înregistrare audio

Este posibil să înregistrăm conversația pentru a reține mai precis răspunsurile copilului dumneavoastră (ale persoanei aflate în grija dumneavoastră). Înregistrările vor fi utilizate numai de echipa de cercetare și vor fi șterse după ce răspunsurile vor fi consemnate.

- **Îmi dau acordul ca vocea copilului meu (a persoanei aflate în grija dumneavoastră) să fie înregistrată.**

☐ Da

☐ Nu

Opțional: Utilizarea fotografiilor

- **Îmi dau consimțământul ca fotografiile prezentate de copilul meu (persoana aflată în grija mea) să fie utilizate în pregătirea și publicarea raportului proiectului.**

☐ Da

☐ Nu

Numele tânărului participant:

Numele părintelui/tutorelui:

Locul și data: _____

Semnătură: _____

D. Formular de consimțământ pentru profesioniști

Despre proiect

În cadrul proiectului „Our Ability”, dorim să aflăm mai multe de la profesioniștii care sprijină tinerii cu dizabilități. Perspectiva dumneavoastră ne va ajuta să înțelegem mai bine provocările, nevoile și oportunitățile atât ale beneficiarilor noștri, cât și ale persoanelor care se ocupă de ei în mod profesional.

Ce se va întâmpla?

- Veți participa la un interviu sau la o discuție de grup.
- Participarea este voluntară. Vă puteți retrage în orice moment.

Confidențialitate

- Toate contribuțiile vor rămâne confidențiale.
- Datele vor fi anonimizate în rapoarte și prezentări.

Drepturile dumneavoastră

- Puteți alege să nu răspundeți la nicio întrebare.
- Vă puteți retrage consimțământul în orice moment, fără consecințe.

Consimțământ

- Am citit și am înțeles informațiile de mai sus.
- Știu că participarea este voluntară și confidențială.
- **Sunt de acord să particip la această cercetare.**

☐ Da ☐ Nu

Opțional: Înregistrare audio

Este posibil să înregistrăm discuția pentru a asigura acuratețea informațiilor. Înregistrările vor fi stocate în siguranță și vor fi accesibile numai echipei de cercetare. După ce vom nota răspunsurile dumneavoastră, înregistrarea va fi ștearsă.

- **Sunt de acord cu înregistrarea audio.**

☐ Da ☐ Nu

Nume: _____

Semnătură: _____ Locul și data: _____

Anexa 9. Caracterizarea tinerilor participanți

Nume fictiv		
Vârsta	Indicați vârsta participantului	
Dizabilitate	Specificați tipul de dizabilitate sau limitările funcționale relevante	
Profil social	Indicați dacă participantul: Provine dintr-o familie defavorizată din punct de vedere socio-economic Are origini migrante Se confruntă cu probleme de sănătate mintală (de exemplu, stimă de sine scăzută, automutilare, traume, alte tulburări, experiențe de violență, dependențe, lipsă de motivație sau așteptări limitate pentru viitor) Se confruntă cu alte dificultăți (specificați)	
Condiții de locuit	Descrieți condițiile de locuit: Locuiește cu familia Locuiește cu familia și frecventează un centru de zi Locuiește într-o instituție (care este motivul, de cât timp) Altele (specificați)	
Situația școlară	Indicați dacă participantul: În prezent la școală Nu frecventează școala	
Nivelul de studii	Vă rugăm să descrieți: Clasa/nivelul frecventat (dacă este la școală) Cel mai înalt nivel de școlarizare atins (dacă nu este la școală)	
Statutul parental	Alegeți: Cu copii/fără copii În cazul în care aveți copii, vă rugăm să precizați numărul acestora și vârstele	
Situația profesională	Alegeți: În prezent angajat/neangajat în orice formă de activitate generatoare de venit În cazul în care desfășurați o activitate, vă rugăm să o descrieți	

Alte informații relevante	Alte informații relevante	

Anexa 10. Părinți și tutori – caracterizarea participanților

Numele fictiv al părintelui		
Numele fictiv al copilului/tânărului participant (dacă este cazul)		
Dizabilitatea copilului	Specificați tipul de dizabilitate sau limitările funcționale relevante ale copilului	
Alți copii	Specificați câți copii sunt în familie	
Starea civilă	Specificați: Căsătorit/Divorțat/Văduv/Celibatar/Altele	

Anexa 11. Lucrători de tineret și profesioniști – caracterizarea participanților

Nume fictiv		
Profesie/ Ocupație		
Vârsta		
Sex	Femeie, Bărbat, Altele	
Experiență profesională	Vă rugăm să descrieți: Experiență profesională totală (în ani) Experiență profesională cu persoane cu dizabilități (în ani)	

Anexa 12. Listă de verificare pentru cercetători

Înainte de activitatea de cercetare

Pregătire și planificare

- Revizuiți scopul, grupul țintă și metoda (Photovoice / World Café / Interviu / Grupuri de discuție / Povești de viață).
- Pregătiți întrebările orientative și formularele pentru luarea de notițe (Anexele 1–7).
- Stabiliți cine va modera și cine va lua notițe (2 persoane per sesiune).
- Asigurați-vă că toate materialele sunt pregătite: formulare de consimțământ, pixuri, flipcharturi, hârtie, gustări etc.
- Pregătiți și testați echipamentul de înregistrare (audio, dacă s-a obținut consimțământul).
- Asigurați-vă că locul este accesibil (fără bariere, liniștit, cu scaune confortabile, apă/gustări).
- Pregătiți formularele de caracterizare a participanților (Anexele 9-11).
- Colectați formularele de consimțământ semnate (Anexa 8) – inclusiv pentru utilizarea înregistrărilor audio/fotografice.
- Verificați dacă participanții înțeleg că participarea este voluntară și anonimă.
- Rugați participanții să aleagă un nume fictiv sau atribuiți-le unul dvs. pentru a menține anonimatul.
- Pregătiți sprijin emoțional în cazul în care participanții ar avea nevoie de acesta.
- Pregătiți chestionare de satisfacție (recomandat).

În timpul activității de cercetare

Facilitare și interacțiune

- Începeți cu o primire călduroasă și o explicație simplă a scopului.
- Reamintiți participanților: „Nu există răspunsuri corecte sau greșite.”
- Confirmați din nou că participarea este voluntară; participanții pot renunța oricând.
- Dacă înregistrați, anunțați acest lucru în mod clar și confirmați consimțământul tuturor.
- Folosiți întrebări deschise; încurajați-i pe toți să-și împărtășească opiniile.
- Mențineți discuția respectuoasă și incluzivă — evitați judecățile.
- Mențineți sesiunea în limitele timpului planificat și păstrați un ritm calm.
- Notați temele cheie, citatele (cu nume fictive) și indiciile nonverbale.

- Invitați participanții să completeze chestionarele de satisfacție.
- Mulțumiți tuturor sincer pentru participare.

După activitatea de cercetare

Documentare și raportare

- Păstrați formularele de consimțământ în siguranță, în conformitate cu Regulamentul general privind protecția datelor și cu regulile aplicate în organizația dumneavoastră.
- Completați fișele de caracterizare a participanților
- Ștergeți înregistrările audio odată ce au fost transcrise și verificate.
- Verificați datele din punct de vedere al clarității, coerenței și conformității etice.

Lista de verificare a materialelor

- Formulare de consimțământ (participanți tineri, părinți, profesioniști).
- Formulare de caracterizare a participanților.
- Chestionare de satisfacție.
- Modele de raportare.
- Pixuri, hârtie pentru flipchart, post-it-uri, markere colorate.
- Fotografii tipărite realizate de participanți (exclusiv pentru Photovoice).
- Aparat de înregistrare audio (dacă s-a dat consimțământul).
- Ecusoane / documente de identificare, dacă este necesar.
- Răcoritoare (apă, gustări).

Bibliografie

Bertaux, D. (Ed.). (1981). *Biografie și societate: Abordarea istoriei vieții în științele sociale*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Bloor, M., Frankland, J., Thomas, M. & Robson, K. (2001). *Focus groups in social research*. Londra: Sage

Brown, J. & Isaacs, D. (2005). *The World Café: Modelarea viitorului nostru prin conversații care contează*. Berrett-Koehler Publishers.

Fouché, C. & Light, G. (2010). O invitație la dialog „The World Cafe” în cercetarea în asistență socială. *Qualitative Social Work*, 10(1), 28–48.

Holmes, A. G. D. (2020). Poziționalitatea cercetătorului – O analiză a influenței și a rolului său în cercetarea calitativă – Un nou ghid pentru cercetători. *Shanlax International Journal of Education*. 8 (4), 1-10.

Mason, J. (2006). Combinarea metodelor într-o manieră orientată către calitate. *Cercetare calitativă*, 6(1), 9-25.

Roberts, B. (2002). *Cercetarea biografică*. Open University Press, Buckingham și Philadelphia.

Smith, R., Monaghan, M., & Broad, B. (2002). Implicarea tinerilor ca co-cercetători: abordarea problemelor metodologice. *Asistență socială calitativă*, 1(2), 191-207.

Wang C, Burris M. (1994) Empowerment prin intermediul fotoromanului: Portrete ale participării. *Health Education & Behavior*, 171-186.

Wang, C. C., & Burris, M.A. (1997). Photovoice: Concept, metodologie și utilizare pentru evaluarea participativă a nevoilor. *Health Education & Behavior*, 24, 369-387.

Organizațiile participante la *Our Ability*:

Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus
Estonia

TARTU VAIMSE
TERVISE HOOLDEKESKUS

Asociația Down Valea Jiului
România

Uniamoci
Italia

FAMDIF/COCEMFE-Murcia
Spania

Fundația Oczami Brata
Polonia

